dalgio fragmentas. Iš buities reikmenų aptikta geležinių sagčių, žalvarinių apkalų (matyt, nuo diržų).

Vyrų kapuose papuošalai retas radinys. Tik kape Nr. 17 rasta žalvarinė storagalė apyrankė, kurios galai puošti šešiomis skersinių gricvelių eilėmis. Kape Nr. 29 aptikta stamboka žalvarinė lankinė ilgakojė segė su lieta užkaba. Jos kojelės ilgis 8,3 cm. Liemenėlis puoštas skersiniais dvigubais grioveliais. Abu įvijos galai užsibaigia pusapvalėmis buoželėmis, puoštomis dvigubais grioveliais. Vyrų kapuose visiškai nerasta ginklų.

Pagal aptiktas įkapes ištirtieji kapai datuojami V-VI a.

Vytautas Kazakevičius

PLINKAIGALIO (KĖDAINIŲ RAJ.) SENKAPIO TYRINĖJIMAI 1978 IR 1979 METAIS

Plinkaigalio senkapio tyrinėjimus 1977 m. pradėjo VVPI TSRS istorijos katedra. 1978-1979 m. į R, P ir PV nuo 1977 m. kasinėto ploto MAII ištyrė dar 676 m^2, atidengė 114 nedegintų ir 2 sudegintų žmonių kapus bei 1 žirgo griaučius. VVU doc. G. Česniui ištyrus rastuosius griaučius, paaiškėjo, kad 48 iš jų yra suaugusių žmonių kapai, 65 - vaikų, o 6 kapuose rastų mirusiųjų amžių nustatyti nepavyko.

Mirusieji laidoti įvairaus gylio ir dydžio duobėse. Lentinių stačiakampių karstų pėdsakų pastebėta 17 kapų. Daugelyje kapų duobių abipus mirusiųjų padėti akmenys, kai kuriuose kapuose rastas ištisas akmenų vainikas (k. Nr. 9

Kape Nr. 61 mirusysis buvo palaidotas po akmenų grindiniu. Laidota netvarkingai, arti vienas kito ir net vienas virš kito, apardant giliau esančius kapus; kapų eilės neišsiskyrė. Mirusiųjų rankos sudėtos ant krūtinės, juosmens ar dubens (k. Nr. 94, 124). Vaikai laidoti ant kairiojo ar dešiniojo šono sulenktomis per kelius kojomis, rečiau aukštielninki. Rasti du dvigubi kapai (k. Nr. 60 ir 61). Kape Nr. 60 atidengti apardyti moters ir šalia jos dešiniosios kojos paguldyto 8,5-9 m. vaiko griaučiai. Kape Nr. 66 viename karste gulėjo du 7-7,5 ir 8-8,5 m. amžiaus vaikai.

Sudegintų mirusiųjų kaulai buvo supilti į 80x35 (k. A) ir 140x110 cm (k. B) duobes ir paskleisti 10-15 cm storio sluoksniu. Ant kaulų kape A aptikti du gintaro karoliai, apdegęs geležinis lazdelinis smeigtukas ir žalvarinė įvija su kilpelėmis galuose. Kape B įkapių nebuvo.

Žirgas buvo užkastas 140x55 cm dydžio duobėje. Griaučiai gulėjo ant dešiniojo šono sulenktomis ir paspaustomis kojomis, galva į PR. Kape buvo 3 žalvarinės įvijos ir žąslai odiniais (?) nareliais su geležinėmis grandimis.

Vyrams dažnai ant dešiniojo ar kairiojo blauzdikaulio, rečiau ant dubenkaulio dėta pentinis arba įmovinis kirvis (27 kapai). Nereta vyrų įkapė ir peiliai. Kape Nr. 61 peilis buvo įtvertas į kaulinę rankeną, o k. Nr. 106 - su kaulinėmis akini ornamentu puoštomis kriaunomis. Kiti darbo įrankiai randami retai. Tai skobtas (k. Nr. 59) ir pentinė vedega (k. Nr. 92). Iš ginklų randami tik iki 42 cm ilgio kovos peiliai (k. Nr. 3', 45, 50, 52, 59, 61, 64, 99, 92, 104, 107, 109, 125). Jie padėti galvos, juos-

mens arba kojų (šlaunų) srityje. Raitelio ir žirgo aprangos daiktai - žalvariniai ir geležiniai pentinai, žąslai. Pentinai randami po du (k. Nr. 50, 59, 79) ir po vieną (k. Nr. 52). Žąslai dvinariai žalvarinėmis grandimis ir apynasrio skirstikliais (k. Nr. 57) ir trinariai geležiniai (k. Nr. 79). Buitinės paskirties daiktai vyrų kapuose yra galąstuvai su grandele (k. Nr. 50, 92), geriamieji ragai su žalvariniais ir sidabriniais apkalais (k. Nr. 50, 54, 59, 61, 64, 80) ir sagtelės bei apkalėliai apavui, pentinams ir diržams užsegti. Kape Nr. 106 pastebėtos žalvariu puošto diržo liekanos. Vyrai puošėsi žalvarinėmis ir sidabrinėmis antkaklėmis tordiruotu lankeliu su kilpele ir kabliuku galuose, lygiu lankeliu su kilpele ir kabliuku viela apvyniotais galais. Jų rasta 12 kapų (5 iš jų sidabrinės). Drabužis susegtas lankinėmis ilgakojėmis, žieduotosiomis, trikampe kojele ir gyvuline kojele (k. Nr. 106, 107) segėmis. Rankas puošė storagalės, su iškilia trikampe briauna, juostinės ir platėjančios apyrankės. Kape Nr. 37 rastos dvi žalvarinės vytinės uždaros apyrankės su kilpele ir kabliuku, datuotinos VI a. pradžia. Iki šiol tokios apyrankės buvo rastos tik VIII-XI a. kapuose. Kai kuriuose vyrų kapuose kaklo srityje rasti pavieniai gintariniai karoliai. Tik kape Nr. 54 rasta 6 karolių apvara. Mirusiųjų pirštai puošti žalvariniais juostiniais ir įvijiniais žiedais (iki 5 viename kape).

Moterų kapuose darbo įrankiai gausesni. Dažnai randamos geležinės ylos, rečiau peiliai. Kape Nr. 29 aptiktas 27,2 cm ilgio peilis lenkta nugarėle. 6 kapuose buvo pjau-

tuvai aukštyn atlenktais smaigaliais (k. Nr. 63, 82, 97, 99, 119, 121). Jie padėti juosmens, kojų srityje arba net ant dubens (k. Nr. 63). Moliniai ir smiltainio akmens dvigubo nupjauto kūgio ir cilindro formos verpstukai rasti 5 kapuose (k. Nr. 41, 46, 111, 127). Kape Nr. 115 aptiktas žalvarinis verpstukas (?) - ratelis su 8 stipinėliais, ornamentuotas akytėmis ir trikampėliais. Iš papuošalų moterų kapams charakteringos gintarinių ir alavinių karolių apvaros. Ilgiausia apvara buvo sudaryta iš 18 gintarinių ir 140 alavinių kūgio ir įvijos formos karolių (k. Nr. 115). Stiklo karoliai pavieniai, aptikti tik 7 kapuose (k. Nr. 51, 55, 63, 101, 111, 122, 124). Krūtinės ir rankų papuošalai analogiški vyrų kapams. Kartais randamos dvi segės arba segė ir smeigtukas, sujungti žalvarine grandinėle. Apyrankių ir žiedų kur kas gausiau - iki 12 apyrankių ir 6 žiedų viename kape. Būdingiausios moterims yra juostinės ir įvijinės apyrankės.

Vaikų kapuose įkapių mažiau. Dažni tik geležiniai lazdeliniai smeigtukai. Aptinkami pavieniai gintaro ir alavo karoliai, arba nedidelės jų apvarėlės. Retai randamos ir antkaklės, segės, apyrankės. Žiedai paprastai būna ne ant pirštų, bet įdėti į kapą kaip papildoma įkapė. Darbo įrankiai labai reti. Kiek dažniau sutinkamos ylos, kuriomis kartais buvo susegamas vaikų drabužis ar drobulė.

Pagal radinius ištirtieji nedegintų žmonių kapai datuotini V-VI a., sudegintų žmonių ir žirgo kapas ne anksteSni, kaip VI a. antroji pusė.